

Diana OLAR

Cauzele *Garnaga c. Ucraina* și *Natalia Mikhaylenko c. Ucraina*

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, secția a V-a

Cauza *Garnaga c. Ucraina*

Cererea nr. 20390/07

Hotărârea din 16 mai 2013

Art. 8 din Convenție – „Dreptul la respectarea vieții private și de familie”

Petenta s-a născut în 1968 și trăiește în localitatea ucraineană Bila Tserkva, împreună cu mama biologică, cu tatăl vitreg și cu un frate vitreg. Din atașament față de familie, petenta a dorit să preia numele tatălui ei vitreg și un patronimic derivat din numele lui. La 24 martie 2004, ea s-a adresat Oficiului Înregistrărilor de Stare Civilă din Bila Tserkva, și a solicitat schimbarea numelui ei patronimic, din Volodymyrivna, în Yuriyivna.

Printr-o scrisoare datată 27 martie 2004, Oficiul Înregistrărilor de Stare Civilă a refuzat cererea petentei, în temeiul unor prevederi din Regulamentul Înregistrărilor de Stare Civilă din Ucraina, aprobate de Ministerul de Justiție, potrivit cărora numele patronimic al unei persoane fizice nu putea fi schimbat decât în cazul în care s-ar fi schimbat numele tatălui.

La 23 aprilie 2004, petenta a atacat acest refuz la Curtea Locală Bila Tserkva. Ea a precizat că patronimicul face parte din numele ei complet, împreună cu prenumele și cu numele de familie, și a susținut că are dreptul să și-l schimbe. În opinia ei, refuzul atacat i-a violat drepturile constituționale și, prin urmare, era neconstituțional și lipsit de temei juridic. Petenta a mai subliniat că are motive întemeiate pentru a-și schimba numele patronimic – disocierea de tatăl biologic și asocierea, mai strânsă, cu tatăl vitreg și cu fratele vitreg.

La 5 mai 2004, petenta și-a schimbat numele de familie originar, din Glazkova, în Garnaga, care era și numele mamei sale, a tatălui vitreg și a fratelui vitreg.

Printr-o sentință din 10 iunie 2004, Curtea Locală Bila Tserkva a respins acțiunea petentei, pe considerentul că Oficiul Înregistrărilor de Stare Civilă a acționat potrivit legii, în conformitate cu art. 149 din Codul familiei, din 2002. Instanța a constatat că schimbarea numelui patronimic nu este posibilă decât atunci când tatăl solicitantului și-a schimbat anterior numele, iar situația petentei nu se încadra în aceasta ipoteză prevăzută de lege. Curtea a mai reținut că Regulamentul Înregistrărilor de Stare Civilă conține reglementări mai detaliate ale prevederilor relevante din Constituție, din Codul civil și din Codul familiei și nu contravine acestora.

La 3 decembrie 2004, Curtea Regională de Apel Kiev a menținut sentința primei instanțe, iar la 31 octombrie 2006, Curtea Administrativă Superioară a respins și recursul formulat în cauză.

La 2 aprilie 2007, petenta s-a adresat Curții Europene a Drepturilor Omului și a invocat violarea dreptului său protejat de art. 8 din Convenție, ca urmare a refuzului autorităților interne de a-i permite schimbarea numelui patronimic.

Referitor la *admisibilitatea plângerii*, Guvernul a susținut că legislația internă conține prevederi clare, care nu permit schimbarea necondiționată a numelui patronimic, iar instanțele naționale nu pot pronunța o decizie contrară dreptului. Prin urmare, contestarea judiciară a

refuzului din 27 martie 2004 nu constituia un remediu efectiv, iar petenta nu avea niciun alt remediu efectiv, în circumstanțele cauzei. Or, în condițiile în care nu este disponibil niciun remediu sau dacă remediile existente sunt considerate inefective, termenul de șase luni pentru sesizarea Curții Europene curge, de principiu, de la data actului care face obiectul plângerii. Prin urmare, petenta ar fi trebuit să se adreseze Curții în termen de șase luni, calculate din 27 martie 2004, data la care Oficiul Înregistrărilor de Stare Civilă i-a respins cererea de schimbare a numelui patronimic.

Petenta a contestat susținerile Guvernului. Ea a subliniat că era îndreptățită să se adreseze instanțelor naționale cu o acțiune civilă și, de vreme ce avea la dispoziție acest remediu, era obligată să îl epuizeze. În plus, legislația internă nu i-a interzis schimbarea numelui patronimic, iar hotărârile instanțelor interne sunt neîntemeiate.

Curtea a reamintit că termenul de șase luni curge, de principiu, de la data actului care face obiectul plângerii, atunci când nu sunt disponibile alte remedii sau când acestea sunt considerate inefective. Un remediu este efectiv dacă este independent de orice acțiune discreționară din partea autorităților; este direct accesibil celor interesați; este susceptibil să împiedice violarea unui drept fundamental sau continuarea violării lui ori să asigure repararea adecvată a oricărei violări care s-a produs deja.

Curtea a reținut că, în multe cereri formulate împotriva Ucrainei, a constatat că instanțele ucrainene de drept comun, inclusiv Curtea Supremă, nu sunt autorizate să refuze aplicarea unei norme juridice. În plus, în sistemul juridic ucrainean, o persoană nu are dreptul să adreseze o petiție individuală Curții Constituționale a Ucrainei, care este unica jurisdicție competentă să elimine o normă juridică din dreptul pozitiv. De aceea, în cazul în care plângerea petentei ar viza în mod direct o normă juridică lipsită de echivoc, Curtea ar considera că nu există niciun remediu care să poată fi considerat efectiv, în circumstanțele cauzei.

Totuși, în această cauză, petenta avea acces direct la instanțele interne, cu o acțiune de drept civil. O asemenea posibilitate este recunoscută în mod clar de legislația națională, pentru acest tip de litigii. Rămâne să se examineze dacă, așa cum a sugerat Guvernul, legislația internă este atât de clară, în chestiunea disputată, încât orice încercare a petentei de a ataca în fața instanțelor naționale refuzul Oficiului Înregistrărilor de Stare Civilă ar fi fost, în mod evident, inutilă. În acest sens, Curtea a reținut că la data evenimentelor care au generat prezenta cerere, legislația ucraineană fusese modificată recent, iar prevederile noului Cod civil și ale noului Cod al familiei au limitat posibilitatea de schimbare a numelui patronimic la situațiile în care tatăl persoanei interesate și-a schimbat numele din care deriva patronimicul. Trebuie subliniat și faptul că un decret al președintelui și o hotărâre a Cabinetului de Miniștri, care permiteau schimbarea patronimicului chiar și fără schimbarea prealabilă a numelui tatălui, și-au păstrat validitatea încă trei ani după data refuzului contestat de petentă; în plus, prevederile art. 149 din Codul familiei nu au fost interpretate în sensul unei astfel de condiționări restrictive. În acest sens, Curtea a reținut comentariul profesorului Z.V. Romovska, participant la redactarea noului Cod al familiei, care a apreciat că articolul respectiv nu reglementează situații similare celei a petentei și că, în astfel de circumstanțe, se poate găsi o soluție prin analogia legii. Curtea a considerat că aceste constatări sunt suficiente pentru a se convinge că la data relevantă, reglementările privind posibilitatea unei persoane de a-și schimba patronimicul, fără schimbarea prealabilă a numelui tatălui, nu erau redactate cu suficientă claritate, astfel încât să-i indice persoanei interesate faptul că apelul la instanțele interne, împotriva refuzului unei cereri de schimbare a patronimicului, ar fi complet inutilă.

Prin urmare, Curtea a apreciat că petentei nu i se poate reproșa faptul că a apelat la remedii care, în situația ei, puteau fi considerate efective. Întrucât petenta a înregistrat cererea la 2 aprilie 2007, adică la mai puțin de șase luni după decizia judecătorească definitivă pronunțată de Curtea Administrativă Superioară în 31 octombrie 2006, Curtea a respins excepția inadmisibilității, formulată de Guvern.

De asemenea, Curtea a constatat că plângerea nu este în mod manifest nefondată, în sensul art. 35§3 din Convenție, și că nu există niciun alt motiv de inadmisibilitate a acesteia. În consecință, ea a fost considerată admisibilă.

Pe fondul cauzei, petenta a susținut că ea face parte, de mult timp, din familia alcătuită din mama biologică, tatăl vitreg și fratele vitreg, și că dorește să se simtă mai unită cu ei, preluând numele tatălui vitreg și un patronimic derivat din numele lui. Cu toate că i s-a permis să-și schimbe numele de familie, autoritățile interne i-au refuzat cererea de schimbare a numelui patronimic, pe considerentul că noua legislație ar interzice o astfel de schimbare. Petenta a contestat această interpretare și a susținut că schimbarea numelui patronimic la cererea persoanei interesate este permisă în temeiul unui decret al președintelui și a unei hotărâri de guvern. În opinia petentei, restrângerea dreptului său de a-și schimba numele patronimic a fost nelegală și nejustificată.

Guvernul a considerat că plângerea este inadmisibilă și nu a prezentat observații pe fondul cauzei.

Niciuna dintre părți nu a contestat aplicabilitatea art. 8 din Convenție. În multe cauze similare, privind alegerea sau schimbarea numelui sau a prenumelui, Curtea a stabilit că această chestiune intră în sfera art. 8 din Convenție¹.

Curtea a reiterat faptul că obligația de schimbare a numelui reprezintă o ingerință în viața privată a persoanei, în timp ce refuzul de a permite adoptarea unui nou nume, nu echivalează, în mod necesar, cu o astfel de ingerință. Cu toate că obiectul art. 8 este, în esență, acela de a proteja împotriva ingerinței arbitrare din partea autorităților publice, el nu obligă pur și simplu statul să se abțină de la o astfel de ingerință; respectul efectiv pentru viața privată și de familie poate pretinde, în plus, obligații pozitive. Limita dintre obligațiile pozitive și negative ale statului, în temeiul art. 8, nu se pretează la o definiție precisă, dar principiile aplicabile sunt, totuși, similare. Ambele contexte impun atingerea unui just echilibru între interesele concurente ale persoanei și ale societății, ca întreg.

Curtea a admis că pot exista motive autentice pentru care o persoană să-și dorească schimbarea numelui, dar a precizat că restricționarea legislativă a acestei posibilități poate fi justificată de interesul public; de pildă, înregistrarea corectă a populației sau siguranța mijloacelor de identificare personală.

Statele Contractante se bucură de o largă marjă de apreciere în ceea ce privește reglementarea schimbării numelui unei persoane, iar sarcina Curții nu este aceea de a se substitui autorităților interne competente să stabilească cea mai potrivită politică în acest domeniu ci, mai curând, aceea de a cenzura, în temeiul Convenției, deciziile pe care le iau aceste autorități, în exercitarea puterii lor de apreciere. Este rolul autorităților interne să ofere motive relevante și suficiente, care să justifice refuzul de a permite schimbarea numelui unei persoane, astfel încât această ingerință să poată fi considerată „necesară într-o societate democratică”.

¹ A se vedea, *inter alia*, *Burghartz c. Elveția*, 22 februarie 1994, § 24, Seria A nr. 280-B; *Stjerna c. Finlanda*, 25 noiembrie 1994, § 37, Seria A nr. 299-B; și *Guillot c. Franța*, 24 octombrie 1996, §§21 și 22.

Numele patronimic, ca element al numelui propriu, derivă, tradițional, din numele tatălui. Potrivit legislației ucrainene, atunci când o persoană devine suficient de matură pentru a-și lua propriile decizii cu privire la nume, ea își poate păstra sau schimba numele de botez. Este semnificativ faptul că o persoană își poate păstra numele patronimic chiar și atunci când tatăl său nu mai are numele din care derivă acel patronimic. Prin urmare, se admite o posibilă ruptură a legăturii tradiționale dintre numele patronimic al unei persoane și numele tatălui. Noul Cod civil, în vigoare din 1 ianuarie 2004, prevede că o persoană își poate schimba numele patronimic dacă tatăl și-a schimbat numele. Autoritățile naționale au interpretat acele prevederi ca o indicație clară că schimbarea numelui tatălui este singurul temei posibil pentru schimbarea numelui patronimic al persoanei interesate. Petenta a susținut că prevederile legii nu au interzis schimbarea numelui patronimic în alte situații și a subliniat că celelalte acte normative relevante nu conțin limitări similare. Potrivit petentei, un astfel de refuz era, în orice caz, nejustificat, și reprezenta o restrângere inutilă a dreptului ei la un nume, ca parte a identității sale personale și de familie.

Curtea a reținut că părțile dispută dacă restrângerea dreptului petentei are la bază norme juridice propriu-zise sau o interpretare eronată a legii. La data relevantă, erau în vigoare mai multe acte normative, ceea ce sugerează că problema schimbării numelui patronimic nu era reglementată cu suficientă claritate. Chiar dacă există o controversă cu privire la interpretarea corectă a legii, nu se contestă faptul că legislația ucraineană recunoaște dreptul persoanei de a-și păstra și de a-și schimba numele. Sistemul ucrainean de schimbare a numelui pare a fi mai curând flexibil, iar o persoană își poate schimba numele parcurgând o procedură specială, cu câteva restricții minore, aplicabile în circumstanțe foarte speciale, legate, în special, de considerentele justiției penale. De asemenea, autoritățile nu par să ofere argumente mai largi, cum ar fi înregistrarea corectă a populației, în măsură să justifice aplicarea unor restricții pentru schimbarea numelui unei persoane. În situația acestei libertăți aproape totale de schimbare a numelui sau a prenumelui, dreptul intern nu motivează suficient și corespunzător restrângerile privind schimbarea numelui patronimic. În plus, autoritățile interne nu au oferit și nu au dovedit nicio justificare în legătură cu negarea dreptului petentei de a decide cu privire la acest aspect important din viața ei privată și de familie. Deoarece autoritățile naționale nu au evaluat interesele relevante aflate în joc, ele nu și-au îndeplinit obligația pozitivă de a-i asigura petentei dreptul la respectarea vieții private. Prin urmare, Curtea a hotărât, în unanimitate, că *art. 8 din Convenție a fost violat*.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, secția a V-a

Cauza Natalia Mikhaylenko c. Ucraina

Cererea nr. 49069/11

Hotărârea din 30 mai 2013

Art. 6 din Convenție – „Dreptul la un proces echitabil”

Nataliya Petrovna Mikhaylenko („petenta”) s-a născut în 1971 și locuiește în Simferopol. Ea suferă de o afecțiune facială congenitală și a fost diagnosticată cu „fisură craniană mediană”. Între anii 1990 și 1997, a suferit mai multe intervenții chirurgicale, la o clinică din Statele Unite ale Americii, în urma cărora majoritatea afecțiunilor sale craniene au fost tratate. Totuși, din

cauza intervențiilor chirurgicale foarte ample, petenta a dezvoltat o boală psihică. De atunci, ea a avut nevoie de o supraveghere regulată în clinica din Statele Unite.

În 2007, tatăl petentei s-a adresat Curții Districtuale Simferopol, din Republica Autonomă Crimeea, și a solicitat punerea sub interdicție a petentei, pe motiv că aceasta suferea de o boală psihică gravă. În expertiza psihiatrică dispusă de instanță se preciza că petenta suferă de o boală psihică cronică, schizofrenie paranoidă, care o împiedică să înțeleagă și să-și controleze acțiunile. La 10 iulie 2007, Curtea Districtuală a decis punerea sub interdicție a petentei. Sentința nu a fost atacată, iar la 10 noiembrie 2007, sora petentei a fost desemnată în calitate de tutore.

Treptat, starea de sănătate psihică a petentei s-a ameliorat; la 3 aprilie 2008, ea a fost angajată într-o fabrică locală. În 2009, tutorele a solicitat Curții Districtuale restabilirea capacității depline de exercițiu a petentei. La 30 octombrie 2009, cererea a fost respinsă fără să fi fost analizată pe fond, din cauza absenței repetate a tutorelui, în instanță.

La 1 noiembrie 2010, petenta s-a adresat ea însăși Curții Districtuale și a solicitat restabilirea capacității sale depline de exercițiu. Ea a subliniat că art. 241§4 din Codul de procedură civilă, care nu îi recunoaște persoanei incapabile dreptul de a formula o astfel de cerere, nu este compatibil cu standardele juridice internaționale și are un caracter discriminatoriu. La 4 noiembrie 2010, Curtea Districtuală a respins cererea petentei, fără să o fi analizat în fond, pe motiv că dispozițiile art. 121§3 și ale art. 241§4 din Codul de procedură civilă nu îi conferă petentei dreptul de a formula o astfel de cerere. Sentința primei instanțe a fost menținută atât în apel, cât și în recurs, prin două decizii pronunțate la 12 ianuarie 2011 și, respectiv, la 12 martie 2011.

La 29 iulie 2001, petenta a înregistrat o plângere la Curtea Europeană a Dreptului Omului și a susținut, în esență, că imposibilitatea de a se adresa în mod direct unui tribunal, pentru restabilirea capacității sale depline de exercițiu, îi violează drepturile protejate de art. 6 al Convenției.

Referitor la *admisibilitatea plângerii*, *Guvernul* a susținut că cererea petentei a fost înregistrată după expirarea termenului de șase luni prevăzut de art. 35§1 al Convenției. În plus, categoria persoanelor îndreptățite să solicite restabilirea capacității depline de exercițiu este definită în mod clar de prevederile dreptului intern, iar instanțele nu pot să acționeze contrar acestor norme. Petenta nu a avut la dispoziție alte remedii efective și, în aceste condiții, termenul de șase luni a început să curgă de la data la care i s-a comunicat sentința Curții Districtuale, prin care i-a fost respinsă cererea de restabilire a capacității depline de exercițiu.

Petenta a contestat argumentele *Guvernului* și a susținut că regula celor șase luni nu i se aplica, deoarece plângerea ei se referă la o situație continuă, provocată de dispozițiile legislației interne.

Curtea a reamintit că, în absența oricărui remediu intern, termenul de șase luni curge de la data actului invocat în legătură cu pretinsa violare a Convenției; totuși, atunci când prin actul respectiv se creează o situație continuă, termenul de șase luni curge de la data încetării acelei situații.

Guvernul a recunoscut că normele procedurale interne îi blocau petentei accesul la un tribunal și că nu exista un remediu efectiv la care aceasta să fi putut apela. La data la care petenta s-a adresat Curții Europene, acele norme procedurale erau încă în vigoare. Prin urmare, plângerea petentei se referea la o situație continuă, care nu s-a epuizat prin încercarea ei de a apela la un tribunal, astfel încât excepția tardivității invocată de către *Guvern* nu se susține.

De asemenea, *Curtea* a constatat că plângerea nu este în mod manifest nefondată, în sensul art. 35§3 din Convenție, și că nu există niciun alt motiv de inadmisibilitate a acesteia. În consecință, *ea a fost considerată admisibilă*.

Pe fondul cauzei, petenta a susținut că restrângerea dreptului său de a apela la un tribunal violează dispozițiile art. 6§1 din Convenție.

Guvernul a considerat că plângerea este inadmisibilă și nu a prezentat observații pe fondul cauzei.

Curtea a reținut că legislația internă recunoștea doar tutorelui sau autorității tutelare dreptul de a solicita restabilirea judiciară a capacității depline de exercițiu a petentei. Cererea tutorelui a fost însă respinsă, fără să fi fost analizată în fond, din cauza absenței repetate a acestuia, în instanță. Petenta nu avea calitate procesuală în acele proceduri și nu le putea influența. Ulterior, nici cererea personală a petentei pentru restabilirea capacității sale depline de exercițiu nu a fost analizată, deoarece Codul de procedură civilă nu îi recunoștea dreptul de a formula o astfel de cerere. În plus, codul nu preciza dacă punerea sub interdicție face obiectul unei reevaluări judiciare automate, iar durata pentru care s-a dispus această măsură era, în cazul petentei, nelimitată.

Curtea a reiterat faptul că art. 6§1 asigură oricărei persoane dreptul de a se adresa unui tribunal, cu orice pretenție referitoare la drepturile și la obligațiile sale civile. De acest „drept la un tribunal”, din care face parte și dreptul de a formula o acțiune în justiție, se poate prevala orice persoană care consideră, pe motive întemeiate, că s-a produs o ingerință ilicită în exercițiul drepturilor sale civile.

Dreptul de a formula o acțiune în justiție nu are însă un caracter absolut, ci poate fi supus unor limitări; ele sunt implicit permise, pentru că acest drept pretinde, prin însăși natura lui, o reglementare din partea statului, care poate varia în timp și spațiu, în funcție de nevoile și de resursele comunității și ale indivizilor. Statele Contractante se bucură de o anumită marjă de apreciere în legătură cu formularea acestor reglementări. Deși hotărârea finală cu privire la respectarea exigențelor Convenției îi aparține Curții, nu este rolul ei să se substituie autorităților interne, în evaluarea politicilor optime din acest domeniu. Totuși, condiționările aplicate nu trebuie să restrângă accesul persoanei la un tribunal într-un asemenea mod sau într-o asemenea măsură încât să fie afectată însăși esența dreptului. În plus, orice limitare este compatibilă cu art. 6§1 din Convenție doar dacă urmărește un scop legitim și dacă implică un raport rezonabil de proporționalitate între mijloacele folosite și scopul urmărit.

De asemenea, Convenția nu caută să garanteze drepturi teoretice sau iluzorii, ci drepturi concrete și efective. Acest lucru este valabil, în mod special, în cazul garanțiilor consacrate de art. 6, dat fiind locul preeminent pe care îl ocupă într-o societate democratică, dreptul la un proces echitabil.

Curtea a reținut că niciuna dintre părți nu a contestat aplicabilitatea, în cauză, a art. 6 din Convenție. Petenta, care a fost pusă sub interdicție, a invocat faptul că nu a avut acces la un tribunal pentru a putea obține restabilirea capacității sale depline de exercițiu, deși acest lucru era decisiv pentru determinarea „drepturilor și a obligațiilor sale civile”.

Părțile nu au contestat nici caracterul clar și predictibil al normelor interne care îi refuzau petentei posibilitatea de a se adresa personal unui tribunal, pentru restabilirea capacității de exercițiu. Prin urmare, rămâne să se stabilească dacă restrângerea dreptului de acces la un tribunal a urmărit un scop legitim și dacă a respectat exigența proporționalității.

Așa cum s-a precizat deja, dreptul de acces la un tribunal nu este absolut și pretinde, prin chiar natura lui, recunoașterea unei anumite marje de apreciere a statului, în reglementarea acestui domeniu. Curtea a admis că restrângerea drepturilor procedurale ale unei persoane puse sub interdicție poate fi justificată, pentru protejarea acelei persoane, pentru protejarea intereselor altora și pentru buna administrare a justiției. Este rolul statului să decidă cum

anume ar trebui să fie asigurate, la nivel intern, drepturile procedurale ale unei persoane puse sub interdicție. În acest context, statele trebuie să poată lua măsuri restrictive, pentru atingerea scopurilor indicate mai sus.

Pe de altă parte, Curtea a precizat că importanța pe care o are exercițiul drepturilor procedurale variază în funcție de scopul cererii pe care persoana interesată dorește să o adreseze instanței. Dreptul de a cere reevaluarea judiciară a punerii sub interdicție este unul dintre cele mai importante drepturi ale persoanei interesate, de vreme ce, odată inițiată, o astfel de procedură va fi decisivă pentru exercițiul tuturor drepturilor și a libertăților afectate de punerea sub interdicție.

În opinia Curții, perspectiva asumată de instanțele interne, potrivit căreia o persoană pusă sub interdicție nu are drept de acces direct la un tribunal pentru restabilirea capacității sale de exercițiu, nu corespunde tendinței generale, la nivel european. Analiza comparativă realizată în cauza *Stanev* demonstrează că șaptesprezece dintre cele douăzeci de sisteme juridice naționale studiate recunoșteau la acea dată dreptul de acces direct la un tribunal, persoanelor care fuseseră puse sub interdicție.

În Ucraina, interdicția generală de acces direct la un tribunal, aplicată persoanelor puse sub interdicție, nu este susceptibilă de nici o excepție. În plus, legea internă nu oferă garanții care să asigure reevaluarea judiciară, la intervale rezonabile, a măsurii de punere sub interdicție. În fine, în prezenta cauză nu s-a demonstrat că autoritățile interne competente au monitorizat efectiv situația petentei, inclusiv îndeplinirea obligațiilor de către tutorele desemnat, sau că au parcurs pașii necesari pentru protejarea intereselor petentei.

În temeiul considerentelor de mai sus, Curtea a reținut că, în prezenta cauză, imposibilitatea petentei de a solicita în mod direct restabilirea capacității sale de exercițiu a făcut ca această problemă să nu fie analizată de un tribunal. Absența unei reevaluări judiciare a acestei măsuri, care a afectat în mod grav multe aspecte ale vieții petentei, nu putea fi justificată de scopurile legitime care însoțesc, în cazul persoanelor incapabile, limitarea accesului la un tribunal. Raportat la starea de fapt a prezentei cauze, situația în care a fost plasată petenta echivalează cu o denegare de dreptate, în ceea ce privește posibilitatea de a obține reevaluarea judiciară a capacității ei de exercițiu. Prin urmare, *art. 6§1 din Convenție a fost violat*.

Opinia concurentă a Judecătorului Lemmens

1. Sunt de acord cu concluzia potrivit căreia s-a produs o violare a art. 6§1 din Convenție, dar prefer să însoțesc această concluzie de o motivare mai restrânsă.

Cu toate că petenta afirmă că plângerea ei se referă la o situație continuă, provocată de legislația națională, aplicarea acelei legislații a dus la soluționarea judiciară a unei pretenții concrete. În cauzele care se nasc din cereri individuale, sarcina Curții nu este aceea de a evalua în abstract legislația relevantă. Dimpotrivă, Curtea trebuie să se limiteze, pe cât posibil, la examinarea problemelor din cererea cu care a fost sesizată. Dacă e să luăm în serios subsidiaritatea, atunci punctul de plecare pentru evaluarea făcută de Curte ar trebui să fie deciziile instanțelor, mai ales cele ale instanței de apel și ale Curții de Casație.

2. Din acest punct de vedere, excepția Guvernului, întemeiată pe regula celor șase luni, ar trebui să primească un răspuns diferit de cel al majorității. Majoritatea respinge excepția pe motiv că plângerea petentei se referea la o situație continuă, care nu s-a epuizat prin încercarea ei de a apela la un tribunal. În opinia mea, motivul pentru respingerea excepției Guvernului ar trebui să fie acela că decizia finală, în cazul petentei, a fost pronunțată de Curtea de

Casație la 12 martie 2011 și, prin urmare, plângerea înregistrată la 29 iulie 2011 se afla în interiorul termenului de șase luni.

3. Ca o consecință a acestei interpretări, există și alte paragrafe pe care le-aș redacta într-o legătură mai strânsă cu hotărârile pronunțate de instanțele interne și în lumina înțelegerii mele mai restrânse a obiectului plângerii. Aș adăuga faptul că împărtășesc opinia majorității, potrivit căreia generalitatea interdicției legată de accesul direct la un tribunal, precum și absența oricărei reevaluări judiciare periodice a capacității de exercițiu a petentei (sau alte garanții procedurale), sunt indicii ale caracterului disproporționat al restricției aplicate, întrucât aceste aspecte determină ca restrângerea dreptului său de acces la un tribunal să fie absolută și nedeterminată temporal.